

Ewa Golachowska

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

Warszawa

ewa.golachowska@ispan.waw.pl

<https://orcid.org/0000-0001-7614-6928>

O polszczyźnie i wielojęzyczności społeczności polskiej w Łatgalii

R e c e n z j a

Kristīne Kuņicka, *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē*, Daugavpils: Latgales Reklāma, 2020, 263 ss.

Ostania dekada XX wieku i początek wieku XXI obfitowały w opracowania dotyczące polszczyzny północnokresowej. Były one pokłosiem badań terenowych intensywnie prowadzonych przez polskich badaczy od końca lat osiemdziesiątych XX wieku, kiedy to otworzyły się możliwości eksploracji obszarów zamieszkałych przez mniejszość polską na Litwie, Białorusi i Łotwie. Notowano wtedy dobrze zachowaną polszczyznę na Litwie, zwłaszcza w okolicach Wilna, co wynikało z możliwości pobierania nauki w polskich szkołach w Litewskiej SRR i gorzej zachowaną na Łotwie i Białorusi, gdzie nie było możliwości uczenia się języka polskiego. Literatura dotycząca współczesnej polszczyzny w różnym stopniu uwzględnia sytuację na Litwie, Łotwie i Białorusi. Najlepiej opisana jest polszczyzna litewska, znacznie gorzej polszczyzna na Białorusi. Najmniej prac poświęcono współczesnej polszczyźnie na Łotwie.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2021.

Publisher: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences
[Wydawca: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk]

Pierwsze badania nad polszczyzną mówioną na Łotwie w latach 60. XX wieku prowadziła J. Parszuta z Uniwersytetu Łotewskiego. W tym samym czasie sytuacja języka polskiego w powiatach dyneburskim i krasławskim stała się przedmiotem zainteresowania W. Werenicza. Pierwsze prace terenowe przeprowadzone przez polskich naukowców odbyły się w latach 1992–1995 w Łatgalii. Ich autorkami były H. Karaś, M. Ostrówka i A. Zielińska. Badania Ostrówki z lat 1995–2000 na terenie Łatgalii stały się podstawą pierwszego doktoratu o polszczyźnie na Łotwie. Doktorat napisany pod promotorstwem prof. Irydy Grek-Pabisowej nosił tytuł *Współczesna polszczyzna mówiona na Łotwie* i dotyczył języka polskiego używanego przez najstarszych przedstawicieli polskiej mniejszości. Niestety nie został opublikowany.

W 1994 roku prace badawcze w największych miastach Łotwy prowadziła Halina Karaś. Badania terenowe polskich uczonych stały się podstawą wielu artykułów (Karaś, 1995, 1997; Ostrówka, 1999a, 1999b, 2001; Ostrówka i in., 1998).

Od pewnego czasu publikacji dotyczących polszczyzny na Łotwie ukazują się mniej. Najstarsi rozmówcy, których wypowiedzi zapisywała Małgorzata Ostrówka, zapewne nie żyją, zakres wykorzystywania polszczyzny stale się zmniejsza, a młode pokolenie rzadko wyznosi język polski z domu. Jednak język polski żyje i wciąż jest używany przez polską mniejszość, choć w innych sytuacjach i w inny sposób. Ten stan zmienia perspektywę badawczą i każe szukać nowych metod opisu.

Efektom analizy współczesnej sytuacji socjolingwistycznej i językowej w Łatgalii na Łotwie jest wydana w 2020 roku w Dyneburgu (łot. Daugavpils) książka Kristine Kuņickiej *Polacy i język polski w Łatgalii*.

Autorka we wstępie do książki pisze o sobie tak:

Dorastanie w miejscu stykania się różnych kultur i języków jest wielkim darem, lecz także wielkim wyzwaniem i odpowiedzialnością. Już od dziecka mówiłam po polsku, łotewsku i rosyjsku. Zdawałam sobie sprawę, że po polsku wokół mnie rozmawia niewiele osób. Nie zważając na wyraźne poczucie przynależności do narodu polskiego, zawsze czułam również mocną więź z Łotwą i narodem łotewskim (Kuņicka, 2020, s. 8).

Fragmencie ten cytuję nie tylko po to, aby przybliżyć sylwetkę autorki i pokazać jej związek z opisywanym przez nią samą terenem, ale także dlatego, że jest w nim zawarta ważna dla Polaków na Łotwie refleksja dotycząca przynależności do narodu polskiego i silny związek z Łotwą i narodem łotewskim. Podobne wypowiedzi są tu częste. Dla przykładu przytoczę dwie. Pierwsza pochodzi od Ity Kozakiewicz – założycielki i pierwszej prezes Związku Polaków na Łotwie. „Mamy ojczyznę Łotwę i macierz Polskę” (Острувка & Голяховска, 2018, s. 162). Podobny jest sens wypowiedzi sędziwej informatorki z Lipawy:

...kiedy my jechaliśmy do Polski i potem do domu, to ja tak czekam – o teraz jedziemy po Polsce, ta Polska zdaje się taka jakaś zielona, taka miła, taka swoja. Tedy przychodzi Litwa. Litwa jakaś mnie taka szara zdaje się. Ta Litwa nic nie winna. I potem mówię,

Boże, zaraz Łotwa będzie, moja malutka kochana Łotwa. [...] bo i Łotwa kochana jest, piękna nasza Łotwa, bardzo piękna jest taka mała, taka przytulna taka, taka kochana! (Ostrówka, 2018, s. 228).

Ta podwójna, bezkonfliktowa tożsamość wynika zapewne ze zwykle dobrych stosunków polsko-łotewskich/łatgalskich, co dokumentuje Ostrówka w artykule *Polsko-łotewskie związki historyczne, kulturowe i językowe w przeszłości i obecnie* (Ostrówka, 2010).

Widocznym nawiązaniem do złożonej polsko-łotewskiej tożsamości i dobrych emocji związanych z „ojczyzną i macierzą” jest fakt, że książka Kuņickiej jest dwujęzyczna, adresowana do czytelników polskojęzycznych i łotewskojęzycznych. Nie zamyka się na innego niż polski czytelnik, ale umożliwia poznawanie języka i problemów socjolingwistycznych i narodowościowych sąsiadom – Łotyszom i Łatgalczykom.

Książka zawiera dwie części o identycznym układzie: polskojęzyczną i łotewskojęzyczną. Na końcu dołączono wybrane teksty w transkrypcji półfonetycznej oraz zbiór słownictwa polszczyzny łatgalskiej.

W pierwszym rozdziale autorka, powołując się na prace Turskiej (Turska, 1982), Kurzowej (Kurzowa, 1993), Grek-Pabisowej i Ostrówki (Grek-Pabisowa & Ostrówka, 2012), zwraca uwagę na genezę polszczyzny na Łotwie i jej dwie odmiany:

Dialekt kulturalny powstał na podstawie języka ogólnopolskiego, kiedy szlachta i duchowieństwo przenosiły się na tereny kresowe, a ich język z czasem przyswoił sobie pewne cechy języków kontaktowych, natomiast gwary ludowe powstały dopiero około XIX wieku, kiedy dialekt kulturalny nakładał się [na] substrat białorusko-litewski (Kuņicka, 2020, s. 12).

Ten opis domaga się komentarza. Rzeczywiście geneza polszczyzny na Łotwie jest inna niż na pozostałym obszarze występowania polszczyzny północnokresowej, bowiem opisywane tereny nie były częścią Wielkiego Księstwa Litewskiego i nie podlegały toczącym się tam procesom społecznym i kulturowym. Polszczyzna łotewska istotnie powstała poprzez przeniesienie jej przez osadnictwo szlacheckie z terenów Polski etnicznej na Łotwę. Kolejnymi etapami była polonizacja miejscowych rodów szlacheckich o korzeniach niemieckich i szwedzkich, a następnie przejście polszczyzny przez wiejską ludność białoruską i litewską (Ostrówka, 2010, s. 139). Nie mogę jednak zgodzić się na określenie „gwary ludowe” w odniesieniu do polszczyzny powstałej z dala od terytorium etnicznego. Pisał o tym już przed laty Karol Dejna w artykule *W sprawie tzw. dialektów kresowych* (Dejna, 1984). Postulował w nim powrót do jednoznacznych terminów językoznawczych oznaczających ściśle sprecyzowane pojęcia. Uczony zdecydowanie sprzeciwia się używaniu terminu „dialekt kresowy” oraz „gwary na wschodnim pograniczu Polski”, ponieważ nie chodzi tu o wytworzenie zespołu innowacji dialektalnych, lecz o język będący „sumą indywidualnych realizacji niedokładnie opanowanego języka polskiego, a niedokładnie opanowany

system językowy nie jest nowym odrębnym językiem ani dialektem” (Dejna, 1984, s. 56). W językoznawstwie polskim pojawiają się opisy używające terminów „dialekt” i „gwary kresowe”, ale nie mają one uzasadnienia w terminologii językoznawczej.

Łatgalia, o której pisze K. Kuņicka, to południowo-wschodni region Łotwy, licznie zamieszkały przez mniejszość polską. W Daugavpils, drugim co do wielkości mieście Łotwy, mieszka prawie jednaście tysięcy Polaków. Autorka charakteryzuje złożoną sytuację socjolingwistyczną Polaków na Łotwie w okresie międzywojennym, w czasach radzieckich oraz współcześnie. Opisuje szczegółowo polskie szkolnictwo w Łatgalii, środki masowego przekazu, życie religijne mniejszości polskiej, ale przede wszystkim współczesną sytuację języka polskiego. Drobiazgowo pokazuje warunki funkcjonowania polszczyzny w wielojęzycznym kontekście w podstawowych sferach: w życiu rodzinnym, pracy zawodowej, administracji państwowej i samorządowej, a także w sferze kontaktów nieformalnych, edukacji, kultury oraz religii.

Podstawę materiałową stanowi ponad 200 godzin nagranych rozmów, przemówień, zebrań i imprez kulturalnych, co po selekcji materiału dało ponad 120 stron przetranskrybowanych tekstów. Dobór informatorów został dokładnie przemyślany, głównymi kryteriami były: polskie pochodzenie, dobra znajomość języka polskiego, miejsce zamieszkania na terenie Łatgalii oraz polska tożsamość narodowa. Materiał zbierano w miastach, gdyż obecnie na łatgalskiej wsi nie ma już zwartych skupisk ludności polskiej. Badaniu poddano trzy grupy wiekowe, ale pomimo starań, nie udało się znaleźć jednakowej liczby informatorów w każdej z nich. Najmniej liczna jest grupa osób pokolenia średniego, które najrzadziej posługuje się polszczyzną. Osoby te urodzone w czasach radzieckich nie miały możliwości pobierania nauki języka polskiego w szkołach lub na kursach i bardzo często nie wyniosły jej znajomości z domu. Niezwykle cenne są obserwacje autorki dotyczące polszczyzny młodego pokolenia Polaków z Łatgalii. Zdarza się, że młodzież ta nie wynosi polszczyzny z domu, ale często ma możliwość nauki języka polskiego pod kierunkiem dobrze przygotowanych do pracy polonistów. Autorka zauważa, że młode pokolenie częściej używa języka polskiego w rozmowach z pokoleniem dziadków, a nie rodziców oraz że często korzysta z portali internetowych lub mediów społecznościowych w języku polskim.

Książka *Polacy i język polski w Łatgalii* (Kuņicka, 2020) pokazuje, że obecnie użycie języka polskiego zmniejsza się we wszystkich sferach, pomimo dobrze funkcjonującego polskiego szkolnictwa. Najważniejszym zjawiskiem jest wielojęzyczność polskiej społeczności. W różnych sferach i z różnym natężeniem funkcjonują polski, rosyjski i łotewski. Języka polskiego, jako jedyne, używa w rodzinie tylko 15% informatorów.

Ważnym i ciekawym spostrzeżeniem jest to, że żaden z języków nie ma monopolu w jednej ze sfer życia. Język łotewski dominuje w sferze instytucji państwowych i samorządowych oraz edukacji, ale sporadycznie jest w niej używany także rosyjski. W sferze religii najczęściej wykorzystywany jest polski, ale często funkcjonuje w niej

łotewski, a czasem rosyjski. W porównaniu z okresem międzywojennym język polski został wyparty z najważniejszej sfery, jaką jest rodzina. Wynika to często z rezygnacji z używania języka polskiego na skutek zawierania mieszanych małżeństw i/lub wpływu polityki państwowej w czasach radzieckich. W dziedzinie kontaktów nieformalnych język polski używany jest równoległe z łotewskim i rosyjskim. Pomimo wycofywania się z różnych sfer polszczyzna zachowuje wysoki prestiż, jednak przegrywa z łotewskim i rosyjskim ze względu na mniejszą użyteczność.

W podsumowaniu części socjolingwistycznej Kuņicka pisze, że tendencje w rozwoju sytuacji socjolingwistycznej nie zmieniły się od końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku (Ostrówka, 2005, ss. 90–95). Zasięg i rola polszczyzny stale się zmniejszają na rzecz języka łotewskiego i języka rosyjskiego.

Druga część książki *Polacy i język polski w Łatgalii* zawiera szczegółową charakterystykę polszczyzny łatgalskiej. Została ona sporządzona na podstawie analizy nagranych tekstów. Wynika z niej, że obecnie liczba cech polszczyzny północnokresowej jest różna w każdym idiolekcie przedstawicieli starszego i średniego pokolenia. Powszechnie utrzymującą się cechą są analityczne formy czasu przeszłego oraz dłuższe postaci zaimków osobowych. Fonetyka polszczyzny w Łatgalii jest zbliżona do polszczyzny ogólnej, choć funkcjonują w niej archaizmy oraz interferencje z języków wschodniosłowiańskich i bałtyckich. Młode pokolenie posługuje się polskim językiem ogólnym, z mniejszymi niż starsi wpływami wschodniosłowiańskimi, ale silniejszymi łotewskimi.

Kuņicka omawia szczegółowo leksykę zapisaną w tekstach, a nieobecną w polszczyźnie literackiej, wszystkie przykłady odmiennych leksemów umieszczając w załączniku. Autorka stwierdza, że w mowie pokolenia starszego częściej pojawiają się regionalizmy dawne, a rzadziej typowe dla współczesnej polszczyzny łatgalskiej. Pokolenie średnie cechuje częste użycie zapożyczeń z języka rosyjskiego. W mowie pokolenia młodego odnotowano najwięcej regionalizmów polszczyzny łatgalskiej pochodzących z języka łotewskiego.

Na koniec trzeba wspomnieć o niedostatkach redakcyjnych. Książce zabrakło dokładnej redakcji i korekty. Poświadczono są w niej liczne kalki z rosyjskiego, niepoprawna składnia, niezrozumiałe zdania. Zapewne zawinił pośpiech, ale książka językoznawcza nie może być przygotowana tak niestarannie. Ta uwaga dotyczy tylko zagadnień stylu, a nie treści.

Monografia *Polacy i język polski w Łatgalii* jest ważna, ponieważ dotyczy rzadko opisywanej odmiany polszczyzny w Łatgalii. Do tej pory najczęściej informacji na jej temat dostarczały prace M. Ostrówki. Kuņicka, prezentując najnowszy materiał, skupia się nie tylko na cechach polszczyzny północnokresowej, ale analizuje nowe zjawiska socjolingwistyczne oraz cechy polszczyzny młodego pokolenia. Jako autorka dołącza do grona młodych badaczek opisujących teren i społeczności, z których same pochodzą (Konczewska, 2021; Żebrowska, 2020).

Bibliografia

- Dejna, K. (1984). W sprawie tzw. dialektów kresowych. *Język Polski*, 64, 51–57.
- Grek-Pabisowa, I., & Ostrówka, M. (2012). Zakres wpływów obcych we współczesnej polszczyźnie północnokresowej. Wpływy litewskie. *Rozprawy Komisji Językowej*, 58, 112–122.
- Karaś, H. (1995). Cechy fonetyczne i fleksyjne potocznej polszczyzny mówionej na Łotwie. *Po-radnik Językowy*, 1995(3), 35–55.
- Karaś, H. (1997). Uwagi o sytuacji języka polskiego na Łotwie. W B. Janowska & J. Porayski-Pomsta (Red.), *Język polski w kraju i za granicą* (T. 1, ss. 52–61). Dom Wydawniczy Elipsa.
- Konczevska, K. (2021). *Polacy i język polski na Grodzieńszczyźnie*. Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk.
- Kuņicka, K. (2020). *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē*. Latgales Reklāma.
- Kurzowa, Z. (1993). *Język polski Wileńszczyzny i kresów północno-wschodnich XVI–XX w.* Universitas.
- Ostrówka, M. (1999a). O języku polskim w okolicach Indrycy. *Acta Baltico-Slavica*, 24, 296–305.
- Ostrówka, M. (1999b). Teksty z Krasławia i okolic na Łotwie z komentarzem językowym. W J. Rieger (Red.), *Język polski dawnych Kresów Wschodnich* (T. 2, ss. 105–113). Wydawnictwo Sempser.
- Ostrówka, M. (2001). Z metodologii badań języka ludności polskiej na Łotwie. W J. Sierociuk (Red.), *Gwary dziś: T. 1. Metodologia badań* (ss. 121–127). Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Komisja Językoznawcza.
- Ostrówka, M. (2005). Regiolekt polski na Łotwie. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, 61, 87–99.
- Ostrówka, M. (2010). Polsko-łotewskie związki historyczne, kulturowe i językowe w przeszłości i obecnie. W J. Mędelska & Z. Sawaniewska-Mochowa (Red.), *Językowe i kulturowe dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego: Księga jubileuszowa na 1000-lecie Litwy* (ss. 138–149). Wydawnictwo Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego.
- Ostrówka, M. (2018). Lipawa – „miasto, w którym rodzi się wiatr / pilsētā, kurā piedzimst vējš”: Polacy i język polski w Lipawie (raport z badań terenowych). W K. Węgorowska & K. Grabias-Banaszewska (Red.), *Studia kresowe: Literatura – Język – Kulturologia* (ss. 211–235). Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- Ostrówka, M., Ostrowski, N., & Zielińska, A. (1998). Współczesna sytuacja językowa Polaków na Łotwie (w okolicach Dyneburga). *Acta Baltico-Slavica*, 23, 102–111.
- Turska, H. (1982). O powstaniu polskich obszarów językowych na Wileńszczyźnie: Przedruk zachowanych fragmentów książki autorki napisanej w ostatnich latach przed wybuchem II wojny światowej. W J. Rieger & W. Werenicz (Red.), *Studia nad polszczyzną kresową* (T. 1, ss. 19–122). Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Werenicz, W. (1982). Z zagadnień socjolingwistycznej charakterystyki dwóch skupisk polonijnych na Łotwie. *Acta Baltico-Slavica*, 14, 277–293.

- Wiemer, B. (2003). Dialect and language contacts on the territory of the Grand Duchy of Lithuania from the 15th century until 1939. W K. Braunmüller & G. Ferraresi (Red.), *Aspects of multilingualism in European language history* (ss. 105–143). John Benjamins Publishing. <https://doi.org/10.1075/hsm.2.06wie>
- Żebrowska, A. (2020). *Komarowszczyzna: Język pogranicza białorusko-polsko-litewskiego*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. <https://doi.org/10.14746/amup.9788323236955>
- Острувка, М., & Голяховска, Э. (2018). Современный польский язык в Латвии. *Linguistica Lettica*, 26, 154–173.

Bibliography (Transliteration)

- Dejna, K. (1984). W sprawie tzw. dialektów kresowych. *Język Polski*, 64, 51–57.
- Grek-Pabisowa, I., & Ostrówka, M. (2012). Zakres wpływów obcych we współczesnej polszczyźnie północnokresowej. Wpływy litewskie. *Rozprawy Komisji Językowej*, 58, 112–122.
- Karaś, H. (1995). Cechy fonetyczne i fleksyjne potocznej polszczyzny mówionej na Łotwie. *Poradnik Językowy*, 1995(3), 35–55.
- Karaś, H. (1997). Uwagi o sytuacji języka polskiego na Łotwie. In B. Janowska & J. Porayski-Pomsta (Eds.), *Język polski w kraju i za granicą* (Vol. 1, pp. 52–61). Dom Wydawniczy Elipsa.
- Konczewska, K. (2021). *Polacy i język polski na Grodzieńszczyźnie*. Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk.
- Kuņicka, K. (2020). *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē*. Latgales Reklāma.
- Kurzowa, Z. (1993). *Język polski Wileńszczyzny i kresów północno-wschodnich XVI–XX w.* Universitas.
- Ostrówka, M. (1999a). O języku polskim w okolicach Indrycy. *Acta Baltico-Slavica*, 24, 296–305.
- Ostrówka, M. (1999b). Teksty z Krasławia i okolic na Łotwie z komentarzem językowym. In J. Rieger (Ed.), *Język polski dawnych Kresów Wschodnich* (Vol. 2, pp. 105–113). Wydawnictwo Semper.
- Ostrówka, M. (2001). Z metodologii badań języka ludności polskiej na Łotwie. In J. Sierociuk (Ed.), *Gwary dziś: Vol. 1. Metodologia badań* (pp. 121–127). Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Komisja Językoznawcza.
- Ostrówka, M. (2005). Regiolekt polski na Łotwie. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, 61, 87–99.
- Ostrówka, M. (2010). Polsko-łotewskie związki historyczne, kulturowe i językowe w przeszłości i obecnie. In J. Mędelska & Z. Sawaniewska-Mochowa (Eds.), *Językowe i kulturowe dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego: Księga jubileuszowa na 1000-lecie Litwy* (pp. 138–149). Wydawnictwo Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego.

- Ostrówka, M. (2018). Lipawa – „miasto, w którym rodzi się wiatr / pilsētā, kurā piedzimst vējš”: Polacy i język polski w Lipawie (raport z badań terenowych). In K. Węgorowska & K. Grabias-Banaszewska (Eds.), *Studia kresowe: Literatura – Język – Kulturologia* (pp. 211–235). Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- Ostrówka, M., Ostrowski, N., & Zielińska, A. (1998). Współczesna sytuacja językowa Polaków na Łotwie (w okolicach Dyneburga). *Acta Baltico-Slavica*, 23, 102–111.
- Ostruvka, M., & Goliakhovska, Ė. (2018). Sovremennyi pol'skii iazyk v Latvii. *Linguistica Lettica*, 26, 154–173.
- Turska, H. (1982). O powstaniu polskich obszarów językowych na Wileńszczyźnie: Przedruk zachowanych fragmentów książki autorki napisanej w ostatnich latach przed wybuchem II wojny światowej. In J. Rieger & W. Werenicz (Eds.), *Studia nad polszczyzną kresową* (Vol. 1, pp. 19–122). Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Werenicz, W. (1982). Z zagadnień socjolingwistycznej charakterystyki dwóch skupisk polonijnych na Łotwie. *Acta Baltico-Slavica*, 14, 277–293.
- Wiemer, B. (2003). Dialect and language contacts on the territory of the Grand Duchy of Lithuania from the 15th century until 1939. In K. Braunmüller & G. Ferraresi (Eds.), *Aspects of multilingualism in European language history* (pp. 105–143). John Benjamins Publishing. <https://doi.org/10.1075/hsm.2.06wie>
- Żebrowska, A. (2020). *Komarowszczyzna: Język pogranicza białorusko-polsko-litewskiego*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. <https://doi.org/10.14746/amup.9788323236955>

O polszczyźnie i wielojęzyczności społeczności polskiej w Łatgalii

R e c e n z j a

Kristine Kuņicka, *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē*, Daugavpils: Latgales Reklāma, 2020, 263 ss.

Streszczenie

Tekst *O polszczyźnie i wielojęzyczności społeczności polskiej w Łatgalii* jest recenzją książki Kristine Kuņickiej *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē*. Autorka omawia współczesną sytuację socjolingwistyczną mniejszości polskiej w Łatgalii na Łotwie. Szczególnym walorem książki jest uwzględnienie polszczyzny młodego pokolenia Polaków w Łatgalii.

Słowa kluczowe: polszczyzna północnokresowa; polszczyzna w Łatgalii; socjolingwistyka; kontakt językowy

On the Polish Language and the Multilingualism of the Polish Community in Latgale

Review

Kristine Kuņicka, *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē* [Poles and the Polish Language in Latgale], Daugavpils: Latgales Reklāma, 2020, 263 pp.

Abstract

This article is a review of Kristine Kuņicka's *Polacy i język polski w Łatgalii / Poļi un poļu valoda Latgalē* [Poles and the Polish Language in Latgale]. The author discusses the contemporary sociolinguistic situation of the Polish minority in Latgale, Latvia. An important aspect of the book is that it takes into consideration the Polish language of the young generation of Poles in the region.

Keywords: North Borderland Polish language; Polish language in Latgale; sociolinguistics; language contact

Dr hab. Ewa Golachowska, Associate Professor at the Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences. She graduated from Polish Studies at the University of Warsaw. Since 1995, she has been employed at the Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences. PhD – 2005, habilitation – 2014. Since 2015, head of the Department of Linguistics at the Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences. Author of three books and a number of articles, co-editor of the series *Konstrukcje i destrukcje tożsamości* [Constructions and Destructions of Identity]. Her research interests focus on multilingualism in the Polish-East Slavic borderland and the language of religion.

Bibliography (selected): *Język i kultura mieszkańców wsi włościańskich i szlacheckich dawnej ziemi drohickej na Podlasiu: Studium socjolingwistyczne* [The language and culture of the inhabitants of gentry and peasant villages in the historical Drohiczyn Land in the Podlasie region: A sociolinguistic study], Warszawa (Warsaw) 2006; *Jak mówić do Pana Boga? Wielojęzyczność katolików na Białorusi na przełomie XX i XXI wieku*, Warszawa (Warsaw) 2012, published in English translation as *Conversations with God: Multilingualism among the Catholics in Belarus in the late twentieth and early twenty-first centuries*, Berlin 2020; *Die katholisch-religiöse Lexik des Gegen-*

wartsweißrussischen und ihr kultureller Kontext [The Catholic-religious lexicon of the present-day Belarusian and its cultural context], *Studia Białorutenistyczne* 2018, 215–225; Што такое рэлігійная мова? Сацыялінгвістычная перспектыва, беларускі кантэкст [What is a religious language? Sociolinguistic perspective, Belarusian context], in: С. Л. Гаранін, І. У. Будзько, & Т. В. Пятрова (eds.), *Беларуская мова ў сакральнай сферы: Гісторыя і сучаснасць* [Belarusian language in the sacred sphere: Past and present], Мінск (Minsk) 2019, 95–102.

Correspondence: Ewa Golachowska, Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences, Warsaw, e-mail: ewa.golachowska@ispan.waw.pl

Support of the work: This work was supported by core funding for the statutory activity of the Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences.

Competing interests: The author declares that she has no competing interests.

Publication History: Received: 2021-06-23; Accepted: 2021-08-25; Published: 2021-12-21.